

INFORMÁTOR

SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV

VII/1996/1

NITRA

OBSAH: Zjazd slovenských archeológov '96. • Výsledky volieb výboru SAS na obdobie 1996-1999. • Plán činnosti SAS na rok 1996. • Prehlásenie Zjazdu slovenských archeológov. • Kroky k ochrane a záchrane archeologického dedičstva. • Nový nález neandertálcu na Slovensku. • Unikátny nález bronzového depotu. • Semináre, spomienkové slávnosti, výstavy, exkurzie. • Nové publikácie. • Jubileá. • Redakčná výzva.

ZJAZD SLOVENSKÝCH ARCHEOLÓGOV '96

Nitra sa v posledných májových dňoch tohto roku stala opäť miestom stretnutia slovenských archeológov. V priestoroch budovy ústavov SAV sa tu v dňoch 29.-30. 5. 1996 uskutočnil ďalší Zjazd slovenských archeológov a Valné zhromaždenie SAS. Organizátorom podujatia boli Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV a Archeologický ústav SAV.

Rokovanie zjazdu otvoril podpredseda SAS PhDr. Z. Farkaš. Po jeho úvodných slovách si prítomní minútu ticha uctili pamiatku nedávno zosnulého archeológa-amatéra a dlhoročného člena SAS Karola Godoviča.

Účastníkom zjazdu sa potom prihovoril riaditeľ Archeologického ústavu SAV doc. PhDr. A. Ruttkay, DrSc. Zdôraznil pozitíva týchto významných stretnutí slovenských archeológov v rámci svojich pravidelných republikových zjazdov. Poukázal na ich prínos a nezastupiteľnosť pri riešení mnohých problémov, no najmä pri prezentácii bádateľskej práce. Pozornosť sústredil tiež na postavenie Archeologického ústavu SAV v súčasnej slovenskej vedeckej obci a na vzťahy ústavu k Slovenskej archeologickej spoločnosti.

S hodnotiacou správou o činnosti SAS za uplynulý rok a o jej aktivitách za celé volebné obdobie vystúpila predsedníčka SAS PhDr. D. Bialeková, CSc. Vo svojej obsiahnej správe okrem iného vyzdvihla činnosť Východoslovenskej pobočky SAS, informovala o edičnej a prednáškovej činnosti, ako aj o práci jednotlivých komisií. V závere svojho vystúpenia poďakovala všetkým členom doterajšieho výboru za ich aktívnu prácu počas celého volebného obdobia. Na jej vystúpenie nadviazala správa o hospodárení SAS za uplynulé obdobie PhDr. J. Ruttkayová, ktorá zároveň predniesla návrh rozpočtu na rok 1996. Blok hodnotiacich informácií o činnosti SAS uzatvorila PhDr. M. Mácelová správou revíznej komisie pri SAS. PhDr. D. Bialeková, CSc. potom predniesla návrh plánu činnosti SAS na rok 1996.

V bohatej diskusii tejto časti zjazdu odznelo celkom 16 vecných príspevkov. PhDr. D. Čaplovič, CSc. predložil prítomným návrh na zaslanie listov niektorým štátnym orgánom, predovšetkým Ministerstvu kultúry SR, Ministerstvu vnútra SR a Národnej rade SR s požiadavkou o urýchlenie legislatívnych prác na dôležitých zákonoch týkajúcich sa ochrany kultúrneho dedičstva, najmä archeologických pamiatok. Doc. PhDr. E. Krekovič, CSc. upozornil na vzráňajúce sa nevedecké tendencie

v súčasnom hodnotení slovenskej histórie (napr. Velkoslovenská ríša). Po vystúpení PhDr. J. Rajtára bola zvolená komisia v zložení: PhDr. D. Čaplovič, CSc., F. Javorský a PhDr. J. Rajtár, poverená spracovaním vyhlásenia pre médiá a listov zodpovedným štátnym orgánom. PhDr. T. Kolník, DrSc. zdôraznil nevyhnutnosť zásahov zo strany odborníkov do často skreslujúcich a dezinformujúcich článkov niektorých redaktorov a novinárov. Problematiky televízneho vysielania a možnosti prekrúcania faktov sa dotkol doc. PhDr. A. Ruttkay, DrSc. PhDr. V. Turčan sa zaoberal činnosťou amatérskych zberateľov, ktorú nemožno sankcionovať, naopak, treba sa snažiť o spoluprácu s nimi. J. Moravčík zdôraznil potrebu autorizovania odborných príspevkov. Činnosť priekupníkov s archeologickými predmetmi predostrel na konkrétnom prípade PhDr. Z. Farkaš. PhDr. T. Kolník, DrSc. upozornil, že legislatívna norma je síce nevyhnutná, jej realizácia však musí byť citlivá a individuálna. F. Javorský podčiarkol potrebu zmeny v myslení rôznych amatérskych zberateľov, z ktorých by sa mali stať spolupracovníci archeológov. PhDr. J. Hunka uviedol možnosť získania archeologických artefaktov (kúpou a predajom) prostredníctvom celoštátne pôsobiacich inštitúcií. PhDr. I. Hrubec doplnil návrh verejného vyhlásenia pre médiá. PhDr. J. Bárta, CSc. navrhol presadenie zákazu súkromných zbierok vzácných pamiatok. Na tento návrh reagoval PhDr. D. Čaplovič, CSc., ktorý uviedol, že takýto zákaz nie je v zmysle zákonov možný.

Zjazd slovenských archeológov a Valné zhromaždenie SAS schválili v plnom znení všetky predložené dokumenty.

PhDr. Z. Farkaš oboznámil účastníkov Valného zhromaždenia s realizáciou volieb nového výboru SAS v zmysle platných stanov. Členmi volebnej komisie boli PhDr. Z. Čilinská, DrSc., J. Moravčík a I. Bazovský. Volby sa uskutočnili formou tajného hlasovania. Súčasne bola zvolená aj nová redakčná rada Informátora a Supplementu SAS.

Obsahovú náplň druhej časti rokovania zjazdu tvorili tak prednášky s aktuálnou tematikou, ako aj prezentácia vlastnej archeologickej práce - referencie o výskumoch, prieskumoch a o výsledkoch vedeckého bádania. Účastníci zjazdu si mohli vypočúť celkom 20 hodnotných príspevkov: Iniciatíva k vytvoreniu nezávislej organizácie pre ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva (M. Kováč); Nové poznatky a postupy k záchrane kultúrneho dedičstva (E. Yenchko-Facinelli); Výskum "Liptovská Mara II" (K. Pieta); Správa o náleze časti lebky neandertálcu z roku 1995 v Šali (J. Kormoš); Slovánsky železný depot z Bošáče (V. Turčan); Letecká prospekcia na Slovensku (E. Hanzelyová - I. Kuzma - J. Rajtár); Výsledky výskumu v Skalke nad Váhom a ich prínos (M. Hanuliak); Nálezy rastlinných zvyškov z lokality Nitra-Hrad (E. Hajnalová); Slovensko-poľská expedícia: "Prví roľníci a pastieri na obidvoch stranách Nízkych Beskýd" (S. Šiška); Archeologický výskum v Borovciach a Dubovanoch - výsledky a perspektívy (D. Staššiková); Vek humusu v recentnej (povrchovej) časti profilu pôd. Príspevok k interpretácii vývoja krajiny a jej osídlenia (V. Linkeš); Výskum murovaného objektu pri kostole sv. Štefana v Žiline. Výskum v historickom jadre mesta Žilina-Mariánske námestie (J. Moravčík); Výskumná činnosť Stredoslovenského múzea v roku 1995 v MPR Banská Bystrica a na hradisku v Nemeckej (M. Mácelová); Výskum v Zohore v roku 1995 (K. Elschek); Formula Amenhotepa III. (J. Hudec); Najnovšie objavy Egyptologického ústavu UK v Abusíre - prvá časť archeologickej expedície 1995-96 (D. Magdolen); Najnovšie objavy Egyptologického ústavu UK v Abusíre - druhá časť archeologickej expedície 1995-96 (K. Smoláriková); Výsledky stavebno-historického a archeologického výskumu rím.-katol. kostola v Zemianskych Kostolanoch-časť Dolné Lovce (M. Bóna - S. Katkin - R. Kollárová); Nálezy olovených plômb na Slovensku (J. Hunka).

PhDr. Z. Farkaš v krátkosti zhodnotil toto významné podujatie slovenských archeológov, poďakoval prítomným za ich aktívnu účasť a odovzdal slovo PhDr. S. Šiškovi, DrSc., ktorý na záver Zjazdu slovenských archeológov a Valného zhromaždenia SAS v mene novozvoleného výboru SAS vysoko vyzdvihol prácu doterajšieho výboru, predovšetkým mimoriadnu aktivitu jeho predsedníčky PhDr. D. Bialekovej, CSc.

Redakcia

PLÁN ČINNOSTI SLOVENSKEJ ARCHEOLOGICKEJ SPOLOČNOSTI PRI SAV NA ROK 1996

I. ORGANIZAČNÁ ČINNOSŤ

a) Výbor SAS pri SAV:

1. Usporiadanie Valného zhromaždenia a Zjazdu slovenských archeológov '96 v Nitre v spolupráci s Archeologickým ústavom SAV - realizované v dňoch 29.-30. 5. 1996.
2. Zasadnutia výboru SAS pri SAV štvrťročne, alebo podľa potreby operatívne.
3. Zasadnutia redakčných rád Informátora SAS a Suplementu Informátora SAS dvakrát ročne, resp. podľa potreby viackrát.

b) Pobočka SAS pri SAV v Kočiciach:

1. Medzinárodné kolokvium k problematike osídlenia Karpatskej kotliny v praveku a vo včasnej dobe dejinnej (august 1996 - Košice).
2. V. stretnutie východoslovenských archeológov (október 1996 - Prešov).
3. Prednášková činnosť.

c) Legislatívna komisia:

1. Podieľanie sa na príprave novelizácie zákona o ochrane pamiatok národného kultúrneho dedičstva.

d) Komisia Limes Romanus:

1. Usporiadanie pracovnej porady.

e) Etno-archeologická komisia:

1. Usporiadanie odborného seminára.

II. VEDECKOVÝSKUMNÁ A EDIČNÁ ČINNOSŤ

- a) Vydanie Informátora SAS pri SAV VII/1-2, 1996.
- b) Vydanie Suplementu Informátora SAS pri SAV, č. 5 (Hunka, J.: Katalóg mincí II).
- c) Odovzdanie rukopisu Suplement Informátora SAS pri SAV č. 6 (Bartík, J.: Sídliisko stredodunajskej mohylovej kultúry vo Veselom).
- d) Vydanie zborníka z odborného seminára Ornament a štýl.

III. PREDNÁŠKOVÁ ČINNOSŤ

- a) Prednášky v rámci Zjazdu slovenských archeológov.
- b) Prednášky v rámci vedecko-popularizačnej a osvetovej činnosti SAS.

IV. MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

- a) Prednášky zahraničných bádateľov.

b) Spolupráca s partnerskými vedeckými spoločnosťami (Česká archeologická společnost - Sdružení archeologů Čech, Moravy a Slezska; Magyar Régészeti és Múvészettörténeti Társulat; Archäologische Gesellschaft Steiermark).

c) Účasť zástupcu výboru SAS pri SAV na zasadnutiach redakčnej rady Zpráv ČAS, Praha.

d) Účasť zástupcu ČAS na zasadnutiach redakčnej rady Informátora SAS pri SAV, Nitra.

VÝSLEDKY VOLIEB VÝBORU SAS NA OBDOBIE 1996-1999

Na zjazde slovenských archeológov v Nitre boli dňa 29. 5. 1996 riadnym Valným zhromaždením zvolení zástupcovia SAS pri SAV na ďalšie volebné obdobie.

1. Výbor Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV:

Predseda: PhDr. Dušan Čaplovič, CSc.

Podpredseda: PhDr. Margaréta Musilová

Vedecký tajomník: PhDr. Klára Kuzmová, CSc.

Hospodár: RNDr. Mária Vondráková, CSc.

Členovia predsedníctva: PhDr. Marta Mácelová, PhDr. Elena Miroššayová, CSc., PhDr. Peter Roth

Členovia výboru: PhDr. Ján Rajtár, PhDr. Jozef Labuda, CSc., PhDr. Stanislav Šiška, DrSc., PhDr. Jaroslava Ruttkayová, PhDr. Ján Hunka, PhDr. Vladimír Turčan, PhDr. Viera Drahošová, PhDr. Veronika Plachá

2. Revízna komisia:

Predseda: PhDr. Gabriel Fusek, CSc.

Členovia: PhDr. Mária Rejholcová, PhDr. Egon Wiedermann, CSc.

Redakčná rada Informátora SAS:

Hlavný redaktor: PhDr. D. Čaplovič, CSc.

Zodpovedná redaktorka: PhDr. G. Březinová

Členovia redakčnej rady: PhDr. Z. Farkaš, PhDr. M. Lamiová, CSc., PhDr. M. Salaš,

4. Redakčná rada Suplementu Informátora SAS:

Hlavný redaktor: PhDr. D. Čaplovič, CSc.

Zodpovedná redaktorka: PhDr. D. Bialeková, CSc.

Členovia redakčnej rady: PhDr. J. Zábojník, CSc., J. Moravčík

Personálne zmeny vo Výbore SAS pri SAV

Výbor SAS pri SAV na svojom zasadnutí dňa 27. 8. 1996 na vlastnú žiadosť uvoľnil z funkcie podpredsedníčky PhDr. Margarétu Musilovú, vzhľadom na jej dlhodobý pobyt v zahraničí. Za jej nástupcu bol priamym hlasovaním zvolený PhDr. Jozef Labuda, CSc. (Slovenské banské múzeum, Banská Štiavnica). Do uvoľnenej funkcie člena Výboru SAS pri SAV bola podľa počtu hlasov získaných v tohoročných voľbách kooptovaná PhDr. Marta Remiášová (Hornonitrianske múzeum, Prievidza)

PREHLÁSENIE ZJAZDU SLOVENSKÝCH ARCHEOLÓGOV

Účastníci Zjazdu slovenských archeológov, ktorý sa konal v dňoch 29.-30. 5. 1996 v Nitre, vyslovili protest proti skreslovaniu našich najstarších národných dejín (napr. používaním pojmu Veľkoslovenská ríša). Tieto tendencie sa najnovšie objavujú predovšetkým v publicistike a nemajú žiadnu oporu v historických či archeologických prameňoch.

Slovenskí archeológovia vyjadrili presvedčenie, že vytváranie a publikovanie takýchto pseudoteórií škodí našim národným záujmom a stavia slovenskú vedu do nepriaznivého svetla.

Prehlásenie Zjazdu slovenských archeológov zo dňa 29. 5. 1996 bolo zaslané Tlačovej agentúre SR a publikované v denníkoch: Slovenská republika (31. 5. 1996), Národná obroda (31. 5. 1996), Pravda (1. 6. 1996) a v časopise Forum scientiae (apríl-máj-jún 1996).

Redakcia

KROKY K OCHRANE A ZÁCHRANE ARCHEOLOGICKÉHO DEDIČSTVA

Účastníci Zjazdu slovenských archeológov schválili obsah listov, v ktorých požadujú urýchlenie legislatívneho procesu v súvislosti s ochranou a záchranou archeologického dedičstva, a tiež sprísnenie opatrení voči devastovaniu archeologických pamiatok a nelegálnej manipulácii s týmito nenahraditeľnými svedkami našej minulosti. Listy boli odoslané ministrovi kultúry SR, ministrovi vnútra SR a predsedovi Výboru NR SR pre vzdelanie, vedu, kultúru a šport.

Odpovede na listy nie sú veľmi optimistické, naopak, potvrdzujú obavy, že archeológovia budú musieť vynaložiť ešte veľa úsilia, aby pre budúcnosť uchovali cenné doklady našej bohatej minulosti.

Z odpovede predsedu Výboru Národnej rady SR pre vzdelanie, vedu, kultúru a šport:

"...uvedené návrhy zákonov (o kultúrnom dedičstve a o archeologickom dedičstve) sú pojaté v rámci harmonogramu legislatívnych predlôh vlády SR na roky 1996-1998 s tým, že budú predložené na legislatívne pokračovanie v roku 1998. ...v tomto roku predložený návrh zákona o národnom kultúrnom dedičstve poslanci NR SR vzali späť. Napriek uvedeným skutočnostiam postupujem list na vedomie všetkým členom výboru vo viere a presvedčení, že sa ujmu zákonodarnej iniciatívy."

Kamil Haľapka
predseda výboru

Z odpovede prezidenta Policajného zboru SR:

"...Od roku 1990 je na území Slovenska zaznamenaný zvýšený počet krádeží a nedovoleného vývozu hnutelných historických pamiatok. Napriek tejto skutočnosti až do súčasnosti nebol kriminálnej polícii oznámený ani jeden prípad nedovoleného výkopu na archeologických lokalitách, ani krádeže nálezov archeologických pamiatok."

Ochrana kultúrnych pamiatok (zákon SNR č. 27/1987), teda aj ochrana archeologických nálezísk a archeologického dedičstva, je v plnom rozsahu zverená do pôsobnosti iných orgánov štátnej správy. Policajný zbor nemá špeciálne sily, ani prostriedky na ich ochranu a nemôže zasahovať do právomocí iných orgánov štátnej správy. Sprísnenie postihov za tento druh trestnej činnosti patrí do pôsobnosti prokuratúry a súdov."

Sekcia verejnej správy Ministerstva vnútra SR prijala však v predmetnej veci pod č. p. 202-96/01-4642 zo dňa 17. 6. 1996 opatrenie adresované prednostom Okresných úradov. ..."

Prezident policajného zboru
JUDr. Jozef Holdoš

NOVÝ NÁLEZ NEANDERTÁLCA NA SLOVENSKU

Počas prípravy, ako aj v priebehu tohtoročného zjazdu slovenských archeológov v Nitre, akosi nikto nebral vážne nadpis referátu archeologických nadšencov zo Šale, ktorý znel: "Správa o náleze časti čelovej kosti Neandertálca". Pod príspevok sa podpísali šiesti autori - Ján Kormoš, Zoltán Vozák, Igor Mihálik, Pavol Strapko, Gabriel Kormoš a Rastislav Strapko. Všetci sú členmi archeologického krúžku pri Centre voľného času "Tip-Top" v Šali, ktorý tu vyvíja systematickú činnosť už od roku 1981. Na rokovaní zjazdu boli zastúpení svojím vedúcim (J. Kormoš) a dvoma členmi krúžku (Z. Vozák a I. Mihálik).

Z úst vedúceho krúžku sa slovenská archeologická obec dozvedela, že títo amatéri našli na ľavom brehu Váhu dve kosti z lebky neandertálca. Jednou z nich je ľavá temenná kosť, nájdená v roku 1993 a druhou je ľavá polovica čelovej kosti, ktorú našiel iný člen krúžku na tom istom mieste približne o dva roky neskôr. Obidve kosti mozgovne boli ohraničené prirodzenými švami a neboli poškodené. Na údiv nálezcov zapadali do seba tak presne, že bez pochybností mohli koštatovať, že zlepením obidvoch kostí vo vencovom šve tvoria jeden celok, a teda pochádzajú z jednej lebky.

Členovia krúžku preukázali dobrú orientáciu aj v odbornej literatúre. Správne usúdili, že ide prakticky o rovnaký vývojový stupeň predchodcu človeka, aký reprezentuje nález čelovej kosti neandertálca zo Šale v roku 1961. Z tohoto faktu odvinuli aj svoje ďalšie úvahy o veku, stupni biologického vývoja, klimatických pomeroch a pod.

Nálezcovia odovzdali unikátny nález Archeologickému ústavu SAV v Nitre, ktorý poveril odbornou analýzou antropológa ústavu J. Jakaba. Pod jeho vedením sa uskutočnila komisionálna obhliadka miesta nálezu a určil sa ďalší postup jeho komplexného vedeckého zhodnotenia. Konštatovalo sa, že nájdená časť lebky má mimoriadnu vedeckú hodnotu, nielen európskeho, ale v širšom kontexte i svetového významu.

J. Jakab

UNIKÁTNY NÁLEZ BRONZOVÉHO DEPOTU

V intraviláne obce Košické Olšany sa pri kopaní ryhy pre vodovodné potrubie našiel depot bronzových predmetov. Nálezcovia nahlásili svoj objav pracovníkom Archeologického ústavu SAV v Košiciach. Podarilo sa zachrániť 290 predmetov. Depot ležal vo vrstve čiernej ílovitej hliny, približne 0,6 m pod dnešným povrchom. Časť predmetov bola uložená v nádobe hrncovitého tvaru, ostatné tesne vedľa nej. Obsahom nálezu boli sekerky s tulajkou, hroty oštepov, zlomok meča, náramenice, náplečné kruhy, ihlice, náramky, závesky, prstene, nášivky a zlomok bronzovej šálky. Predmety môžeme rámcovo datovať do mladej doby bronzovej. V depote sú zastúpené bronzové typické pre pilinskú kultúru a kultúru severných populácií poľí.

E. Miroššayová

SEMINÁRE, SPOMIENKOVÉ SLÁVNOSTI, VÝSTAVY, EXKURZIE

Spomienková slávnosť. V dňoch 20.-21. 4. 1996 sa v Zemianskom Podhradí uskutočnila spomienková slávnosť pri príležitosti 160. výročia narodenia J. L. Holubyho, ktorú zorganizovali miestne a regionálne organizácie spolu s Národným osvetovým centrom v Bratislave a Maticou slovenskou v Martine. Súčasťou podujatia bol i seminár, na ktorom odzneli prednášky hodnotiace osobnosť a všestrannú činnosť tohto významného ev. farára - národovca, botanika a vlastivedného pracovníka. O jeho činnosti na úseku archeológie, najmä v Bošáckej doline, informovala T. Nešporová. M. Vozárová referovala o botanickej činnosti Holubyho a s jeho celospoločenskou prácou oboznámil prítomných M. Lantaj a ďalší.

T. Nešporová

Spomienkový seminár k nedožitým 70. narodeninám PhDr. Jaroslava Vizdala, CSc. usporiadalo dňa 25. 4. 1996 Zemplínske múzeum v Michalovciach v spolupráci s Archeologickým ústavom SAV - VPS Košice a Slovenskou archeologickou spoločnosťou pri SAV. Na tomto spomienkovom seminári sa zúčastnili zástupcovia mesta Michalovce, pracovníci východoslovenských múzeí a usporiadajúcich organizácií.

Život a dielo PhDr. J. Vizdala zhodnotila v úvodnom slove riaditeľka múzea PhDr. L. Gačková. Za mesto pozdravil účastníkov tohto stretnutia primátor Ing. L. Ebský a za rodinu syn PhDr. M. Vizdal.

V odbornej časti seminára o podiele J. Vizdala na poznaní neolitického osídlenia východného Slovenska referoval PhDr. S. Šiška, DrSc. Problematikou neolitu v uvedenom regióne sa zaoberali M. Soják a J. Chovanec. Stav poznania doby železnej zhodnotila PhDr. E. Miroššayová, CSc., slovenskému a včasnostredovekému osídleniu venoval pozornosť PhDr. J. Béreš. O novom depote mincí zo Sečovskej Polianky informovala PhDr. M. Jenčová. Spomienkami na tohto významného archeológa prispeli PhDr. Z. Čilinská, DrSc., PhDr. M. Lamiová, CSc. a M. Jager.

M. Lamiová

Výstava keramiky. Premeny hlíny - je názov výstavy pravekej miniatúrnej keramiky, ktorú otvorili 9. 5. 1996 vo Vlastivednom múzeu v Hanušovciach nad Topľou. Pracovníci tohto múzea ju pripravili v spolupráci s Vlastivedným múzeom v Prešove a Archeologickým ústavom SAV - VPS Košice.

M. Lamiová

Beckov sprístupnený. Dňa 11. 5. 1996 konalo sa v Beckove za účasti prezidenta SR a mnohých ďalších osobností verejného a politického života slávnostné sprístupnenie hradu po dlhoročnej rekonštrukcii. Pri tejto príležitosti regionálna tlač uverejnila seriál článkov autorského kolektívu M. Kodoňová, M. Šišmiš, T. Nešporová o obci a hrade Beckov.

T. Nešporová

Vlastivedný seminár a exkurzia. Dňa 23. 5. 1996 sa uskutočnil v Trenčíne vlastivedný seminár "Z dejín kláštora Skalka pri Trenčíne", ktorý usporiadala Slovenská historická spoločnosť pri SAV, Trenčianske múzeum a cirkevné inštitúcie. Program seminára tvorili prednášky R. Marsinu, J. Komorovského, V. Judáka a L. Belasa. Najnovšie výsledky archeologického výskumu na Skalkke prezentoval M. Hanuliak, staršie výskumy zhodnotila T. Nešporová. Súčasťou seminára bola exkurzia. Na Skalku sprevádzala účastníkov seminára S. Paulusová.

T. Nešporová

Kolokvium a výstava. V dňoch 28.-29. júna 1996 sa v Nižnej Myšli konalo kolokvium "Chronológia otomanskej kultúry", ktoré zorganizovalo Výskumné pracovné stredisko AÚ SAV v Košiciach. Súčasne bola v priestoroch obecného úradu usporiadaná výstava nálezov z dvadsať rokov trvajúceho výskumu tejto známej lokality otomanskej kultúry. Kolokvia sa zúčastnili odborní a vedeckí pracovníci z Maďarska, Poľska, zo Spolkovej republiky Nemecko a zo Slovenska.

E. Miroššayová

NOVÉ PUBLIKÁCIE

PIETA, K.: LIPTOVSKÁ MARA. VČASNOHISTORICKÉ CENTRUM SEVERNÉHO SLOVENSKA. Bratislava 1996. Edícia: Archeologické pamätníky Slovenska, zv. 5., 136 strán, 16 strán farebných príloh, slovenská a nemecká mutácia. Vydal Archeologický ústav SAV Nitra vo vydavateľstve Academic Electronic Press. Cena publikácie (slovenská verzia): 130,- Sk.

ETHNISCHE UND KULTURELLE VERHÄLTNISSE AN DER MITTLEREN DONAU VOM 6. BIS ZUM 11. JAHRHUNDERT. Symposium Nitra 6. bis 10. November 1994. Herausgegeben von D. Bialeková, J. Zábojník. Bratislava 1996. 431 strán. Navrhovaná cena publikácie: 250,- Sk.

NEMĚJCOVÁ-PAVÚKOVÁ, V.: SVODÍN. BAND I. ZWEI KREISGRABENANLAGEN DER LENTGYEL-KULTUR. Bratislava 1995. *Studia Archaeologica et Mediaevalia*, Tomus II. 220 strán, 28 tabuliek, 77 obr. v texte, 2 plány. Navrhovaná cena publikácie: 200,- Sk.

JANOTA, L.: SLOVENSKÉ HRADY I, II. Vyšlo ako fotorepring prvého vydania z roku 1935. Vydal Columbus. Bratislava 1996. I. zväzok - 320 s., II. zväzok - 327 s.

SLOVENSKÁ ARCHEOLÓGIA 1996/1. Obsah:

- Bánesz, L.: Predmety umeleckého prejavu z paleolitickej stanice pri Cejkove a Kašove.
 Lichardus, J. - Vladár, J.: Karpatenbecken - Sintašta - Mykene. Ein Beitrag zur Definition der Bronzezeit als historische Epoche.
 Pavlovičová, E.: K vypovedacej schopnosti gombíka u naddunajských Slovanov v 9. storočí.
 In memoriam: Werner Coblentz (J. Vladár), Elemír Čelko (A. Ruttkay), Kazimierz Godłowski (K. Pieta), Karol Godovič (T. Kolník), Sándor Soproni (T. Kolník).
 Jubileá: K sedemdesiatinám Bohuslava Chropovského (A. Ruttkay), Blahoželáme (D. Bialeková).
 Správy a recenzie: XVIth Congress of Roman Frontier Studies (K. Elschek - V. Varsik). Konferencia "Das Karpatenbecken und die Osteuropäischen Steppe" (V. Furmánek). Kult Kraft Kosmos (V. Furmánek). Novotný, B.: Slovom a mečom. Slovensko v rímskej dobe (T. Kolník).
 Kemp, B. J.: Ancient Egypt. Anatomy of a civilisation (J. Hudec). Vinson, S.: Egyptian Boats and Ships (J. Hudec). Stewart, H. M.: Egyptian Shabties (J. Hudec). Cahrt, H. - Feyeux, J.-Y.: Verres de Champagne (G. Březinová).

ARCHEOLOGICKE VÝSKUMY A NÁLEZY NA SLOVENSKU V ROKU 1994. NITRA 1996. Hlavný redaktor PhDr. Ožďáni, CSc., 324 strán, 161 obrázkov, 1 mapa. 129 príspevkov v slovenčine, nemecké resumé. Vydal AÚ SAV Nitra.

ZBORNÍK SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO MÚZEA, *Archeológia* 6, Ročník XC-1996. 204 s. Vydalo Slovenské národné múzeum - Národné múzejné centrum, Vydavateľstvo SNM, Archeologické múzeum, Bratislava. Odborný redaktor a zostavovateľ PhDr. Beata Egyházy-Jurovská. Zborník je venovaný nedožitým päťdesiatinám PhDr. Leva Zachara. Obsah: Polla, B.: Moje prvé stretnutie s Levom Zacharom. Kraskovská, L.: Prínos Leva Zachara ku keltskému mincovníctvu v Bratislave. Farkaš, Z.: Kultúrne kontakty juhozápadného Slovenska na prelome starého a stredného eneolitu. Miko, O.: Petrografická charakteristika horninového materiálu z archeologického výskumu pri Budmericiach a Trnave. Šefčáková, A.: Enelolitické (Bajč-Retz) zvieracie osteologické pozostatky z Trnavy-Horného pola. Paulík, J.: Železný nôž z Marianky. Bartík, J. - Březinová, G.: Laténske osídlenie v polohe Trnava-Horné pole. Musilová, M. - Lesák, B.: Ne-skorolaténske osídlenie na Hlavnom námestí č. 7 (Kutscherfeldov palác) v Bratislave. Turčan, V.: Germánske sídliskové objekty medzi Trnavou a Bohdanovcami. Šefčáková, A.: Archeozoologické nálezy z germánskych objektov v Bohdanovciach. Miko, O.: Petrografická charakteristika kamennej industrie z lokality medzi Bohdanovcami a Trnavou. Kraskovská, L. - Studeníková, E.: Príspevok k osídleniu "Pieskov" v Zohore, okr. Bratislava-vidiek. Pichlerová, M. - Tomčíková, K.: Archeologická zbierka zo Želiezoviec IV. Slivka, M.: Kríž pre každého - sentencie nad (štátnym) znakom v ľudskom dejinnom súvisi. Hoššo, J.: O tzv. Bratislavských pohároch (Príspevok k poznaniu keramických gotických pohárov). Text príspevkov v slovenčine, resumé v nemčine.

Redakcia

KÁLNICA. Vydal Obecný úrad v Kálnici pri príležitosti 600. výročia prvej písomnej zmienky o obci. Podstatná časť publikácie autorov (V. Dovina, T. Nešporová, J. Karlíková, Š. Šicko, J. Daniel) je venovaná dejinám obce po roku 1914, obsahuje aj kapitolu o najstaršom osídlení a o období feudalizmu, kedy bola Kálnica súčasťou Beckovského panstva.

T. Nešporová

SKALKKA PRI TRENČÍNE. Okresná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne a Trenčianske múzeum v Trenčíne vydali bibliografiu, ktorá obsahuje 289 záznamov z kníh a článkov - slovenských i cudzojazyčných - týkajúcich sa problematiky Skalky pri Trenčíne (obec Skalka nad Váhom). Z obsahu: Archeologické výskumy a nálezy. Dejiny Skalky. Sakrálne pamiatky Skalky. Náboženský život na Skalke. Autorský register. Zoznam excerpovaných prameňov.

T. Nešporová

JUBILEÁ

Srdečne gratulujeme členom Slovenskej archeologickej spoločnosti pri SAV, ktorí sa v druhom polroku 1996 dožívajú svojho životného jubilea. Želáme im zdravie, úspechy v práci a životnú pohodu.

90 rokov

Prof. Štefan Pozdišovský (nar. 23. 12. 1906 v Močenku). Pôsobil ako profesor na Piaristickom gymnáziu a neskôr v múzeu v Trenčíne. Významnou mierou prispel k výchove viacerých súčasných historikov. V popredí jeho záujmu o regionálne dejiny je pokus o interpretáciu rímskeho nápisu na trenčianskej skale.

75 rokov

Vladimír Jamárik (nar. 21. 9. 1921 v Kunove). Bývalý učiteľ, dlhoročný vedúci vlastivedného krúžku a spolupracovník viacerých archeológov. Záujemca o národopis, regionálne dejiny, ale najmä o archeológiu. Svoju rozsiahlu archeologickú zbierku daroval Záhorskému múzeu v Skalici.

70 rokov

Prof. PhDr. Bohuslav Chropovský, DrSc. (nar. 9. 8. 1926 v Čataji). Vysokoškolské štúdium absolvoval v roku 1952 na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde aj krátko pôsobil. Od roku 1957 do roku 1991 pracoval v Archeologickom ústave SAV v Nitre, v rokoch 1970-1990 bol jeho riaditeľom. Vo svojej vedeckej práci sa zamerával na etnogenézu Slovanov a na počiatky slovenských národných dejín. Jeho terénna činnosť sa spája najmä s výskumom slovanskej Nitry. Je autorom viacerých monografií, nositeľom mnohých vyznamenaní za vedeckú a vedecko-organizačnú činnosť. Bol organizátorom a gestorom významných vedeckých podujatí, napr. III. kongresu UIAS a XII. kongresu UISPP (Bratislava - Nitra 1975, 1991). Zastáva funkciu viceprezidenta UISPP pri UNESCO a generálneho sekretára UIAS.

PhDr. Igor Hrubec (nar. 16. 10. 1926 vo Filakove). Po ukončení štúdia histórie a filozofie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave pracoval v Historickom ústave SAV a v Štátnom archeologickom ústave v Martine. V rokoch 1953-1963 pôsobil v Slovenskom národnom múzeu v Martine, kde sa venoval spracovávaniu zbierok, terénnemu výskumu a výstavníckej činnosti. V nasledujúcom období (1963-1992) sa jeho pracoviskom stal Archeologický ústav SAV v Nitre. Ťažisko jeho vedecko-výskumného zamerania spočíva v oblasti historickej a slovanskej archeológie. Bol dlhoročným hospodárom Slovenskej archeologickej spoločnosti.

65 rokov

PhDr. Magda Pichlerová, CSc. (nar. 16. 9. 1931 v Bratislave). Od ukončenia svojho vysokoškolského štúdia na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave pracovala v Slovenskom národnom múzeu. Popri záchranných výskumoch v Bratislave a jej okolí sa ťažiskom jej činnosti stal výskum halštatských mohýl (Chorvátsky Grob, Janíky, Nové Košariská) a rímskej Gerulaty. Výsledky svojej práce publikovala najmä v zborníkoch SNM, ale aj vo viacerých monografiách,

napr. Nové Košariská. Kniežacie mohyly zo staršej doby železnej (1969), Gerulata-Rusovce. Rímske pohrebisko II (1981). O jej bohatej muzeálnej činnosti svedčia aj katalógy zbierkových predmetov a početné expozície.

60 rokov

PhDr. Igor Keller (nar. 26. 8. 1936 v Bratislave). Po skončení štúdia na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave nastúpil do Západoslovenského múzea v Trnave, neskôr prešiel do Mestského múzea v Bratislave. Svoju vedeckú prácu venoval obdobiu včasného stredoveku, najmä problematike slovanského osídlenia. Podieľal sa na regionálnom výskume Bratislavy a jej okolia, predovšetkým Devína. Svoje odborné články publikoval najmä v zborníku Bratislava a v periodiku *Archaeologica Historica*. Je spoluautorom monografie *Slovanský Devín* (1990).

Redakcia

REDAKČNÁ VÝZVA

V spolupráci s Archeologickým ústavom SAV v Nitre obnovujeme vydávanie ročenky *Bibliografia slovenskej archeológie* od r. 1989. Obraciame sa preto s výzvou na všetkých členov SAS pri SAV, aby v záujme kompletnosti pripravovaného zväzku posielali bibliografické údaje o svojich prácach publikovaných v domácej a zahraničnej tlači na adresu zostavovateľky PhDr. Hany Mačalovej, Archeologický ústav SAV - VPS, Hrnčiarska 13, 040 01 Košice. Záznam má obsahovať meno autora, názov práce, neskrátený názov časopisu (zborníka, novín a pod.), v ktorom je práca uverejnená, jeho ročník, číslo a strany, na ktorých ju možno nájsť.

Redakcia Informátora SAS pri SAV oznamuje všetkým záujemcom o uverejnenie príspevkov, že rukopisy môžu zaslať na adresu uvedenú v tiráži do 20. 12. 1996 (anonsy o akciách, ktoré sa už realizovali alebo sa budú realizovať, o nových knihách, projektoch, výskumoch, nálezoch, jubileách členov SAS, teda o všetkom, čo súvisí s činnosťou Slovenskej archeologickej spoločnosti a so záujmami jej členov).

Vydáva Slovenská archeologická spoločnosť pri SAV v Nitre (Akademická 2, 949 21 Nitra). Hlavný redaktor: PhDr. D. Čaplovič, CSc., zodpovedná redaktorka: PhDr. G. Březinová, výkonná redaktorka: Mgr. D. Fábiková. Redakčná rada: PhDr. Z. Farkaš, PhDr. M. Lamiová, CSc., PhDr. M. Salaš. (Na embléme pintadera zo 6. stor. pred n. l. zo Smoleníc. Návrh a grafické stvárnenie J. Marettovej.)